

Samenvatting

Internationalisering moet integraal onderdeel van het onderwijs worden

Nederland is historisch sterk internationaal georiënteerd. Deze internationale oriëntatie kan als een sterk punt van ons onderwijs meer naar voren komen. Er zijn ook verschillende actuele redenen om die koers aan te houden en te versterken. De samenleving wordt steeds internationaler. We hebben steeds meer contact met andere bevolkingsgroepen en Nederland concurreert met andere landen op de onderwijsmarkt. Vanuit sociaal-cultureel en economisch oogpunt is het belangrijk dat het onderwijs mee internationaliseert. Studenten, leerlingen en docenten moeten over kennis en vaardigheden beschikken waardoor ze bereid en in staat zijn tot samenwerken en samenleven met buitenlandse personen en instellingen, in Nederland of in een ander land. Ook onderwijsinstellingen en het onderwijsstelsel als zodanig zullen daarom in toenemende mate internationaal gericht moeten zijn.

Na vijftien jaar internationaliseringsbeleid blijkt internationalisering nog geen integraal onderdeel van het onderwijs. Het proces kan zowel inhoudelijk als organisatorisch sneller en beter verlopen. De Onderwijsraad wil met deze agenda 2006-2011 bijdragen aan de verdere internationalisering van het onderwijs, zodat dit een natuurlijk en integraal onderdeel van het onderwijs wordt in alle sectoren.

Hoe is internationalisering van het onderwijs te bevorderen?

De adviesvraag die de raad met deze agenda beantwoordt, is: *Hoe kunnen we internationalisering van het onderwijs bevorderen?* Het antwoord op deze vraag wordt uiteengezet in een aantal aanbevelingen voor de taakverdeling tussen het ministerie van OCW (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), intermediaire organisaties en onderwijsinstellingen, en in tien agendapunten.

Drie aanbevelingen voor taakverdeling

(1) Ontwikkel een keurmerk voor instellingen

Intermediaire organisaties die internationalisering van het onderwijs stimuleren en faciliteren (zoals het Europees Platform, het Nuffic en het CINOP), kunnen een keurmerk of certificaat voor onderwijsinstellingen ontwikkelen voor het niveau van internationalisering. Zo kan in elke onderwijssector inzichtelijk worden gemaakt in hoeverre een instelling geïnternationaliseerd is. Een keurmerk op vrijwillige basis geeft instellingen erkenning voor de kwaliteit die ze leveren. Tegelijkertijd worden instellingen die geen keurmerk krijgen, gestimuleerd activiteiten te initiëren of te verbeteren.

(2) Zorg voor een internationaliseringsloket in elke onderwijssector

Ten tweede zou er in elke sector een (virtueel) loket binnen de onderwijsinstelling of bij een intermediaire organisatie moeten komen. Leerlingen, studenten en docenten kunnen er terecht met vragen over bijvoorbeeld uitwisselingsactiviteiten, aansluiting bij andere instellingen, beurzen en inhoudelijke vragen. Zo wordt internationalisering toegankelijk voor iedereen.

(3) Stel een Koers internationalisering op

Uiteraard is er ook een rol voor de overheid weggelegd, vooral waar die de hierboven genoemde ontwikkelingen kan ondersteunen. Zo zou de minister van OCW in interactie met het veld een *Koers internationalisering* op kunnen stellen en kunnen zorgen voor inhoudelijke invulling aan de ontwikkelingen in Europa. De volgende tien agendapunten zouden hierin in ieder geval overgenomen moeten worden.

De tien agendapunten voor de komende jaren

De raad acht de volgende tien agendapunten belangrijk voor de toekomst:

Internationalisering van het curriculum

- (1) Bezie elke leerinhoud en elk curriculumonderdeel op zijn mogelijke 'internationaliseerbaarheid'. Neem internationale kennis en vaardigheden in de curricula op en schenk aandacht aan specifieke internationale referentiepunten, zoals aansluiting bij activiteiten van de Europese Unie en de Raad van Europa, om te komen tot iets dat we in Nederlandse context zouden aanduiden als een Europese canon en aansluiting bij Europees burgerschap.
- (2) Benut ict (informatie- en communicatietechnologie) voor internationalisering. Internet zal meer en meer moeten worden ingezet als ontmoetingsplek tussen scholen, leerlingen en studenten of als voorbereiding op een fysieke uitwisseling.
- (3) Ontwikkel en exporteer internationale curricula (bijvoorbeeld het internationaal baccalaureaat) in alle sectoren van het onderwijs, zij winnen terrein. De raad adviseert in een volgend advies over internationale curricula en standaarden.
- (4) Organiseer doorlopende kosmopolitische internationale leerlijnen. Onderwijs kan in toenemende mate gevolgd worden op internationale scholen of scholen met een in meerdere of mindere mate internationaal karakter. Dit houdt in dat kinderen beginnen op een internationaal georiënteerde basisschool om uiteindelijk aan een internationale opleiding in het hoger onderwijs af te studeren en de internationale arbeidsmarkt te betreden.

Internationale contacten

- (5) Bevorder internationale partnerschappen en samenwerking tussen instellingen in Nederland en in het buitenland. Zij zijn een belangrijke stimulans voor internationalisering.
- (6) Bevorder internationale mobiliteit en ontmoetingen. Een tijd in het buitenland studeren of stage lopen is vooral in het voortgezet onderwijs, in het beroepsonderwijs en in het hoger onderwijs een waardevolle aanvulling op het onderwijsprogramma. In het basisonderwijs zou dit kunnen in de vorm van virtueel contact.

- (7) Zorg voor erkenning van en transparantie tussen onderwijsstelsels door in Europa en daarbuiten samen te werken op het gebied van internationale afspraken over stelsels en accreditatie.

Internationalisering en intersectorale aspecten

- (8) Sluit aan bij andere beleidsterreinen en internationale organisaties, bijvoorbeeld bij stage- en uitwisselingsprogramma's van andere ministeries en organisaties of ontwikkelingen bij de UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) of de ILO (International Labour Organization).
- (9) Bevorder ook internationalisering in het kader van een leven lang leren. De verwachting is dat de internationale mobiliteit bij werknemers toeneemt. Schenk daarom aandacht aan standaarden voor internationale competentiewaardering en maak internationale afspraken met beroepssectoren voor postinitieel onderwijs en de werkpraktijk.

Onderwijs exporteren

- (10) Schenk blijvend aandacht aan de internationale concurrentiepositie van het hoger onderwijs en verken de mogelijkheden voor het voortgezet en beroeps-onderwijs. Verschillende onderdelen van ons onderwijs zijn internationaal waardevol en te benutten. Dat geldt voor curricula en afsluitingen (op het gebied als toetsontwikkelingen hebben we een internationale reputatie), maar ook op gebieden als kwaliteitsbewaking, intervisitatieprocedures en accrediteringen zijn zinvolle exportdiensten te formuleren.

Internationalisering ook in andere adviezen van de Onderwijsraad aan bod

De *Internationaliseringsagenda voor het onderwijs 2006-2011* biedt aanknopingspunten voor de raad om in de toekomst over deelonderwerpen te adviseren. Zo adviseert de raad begin 2006 over internationale curricula en internationale standaarden. Voor mogelijke andere adviezen zal hij eerst een beleidsreactie van de minister afwachten.